

ВІРИМО! > ДІЕМО! > ПЕРЕМОЖЕМО! >

СЕКТОР Дії

№1 / 2023

Обережно, ІПСО!
Як не стати «корисним ідіотом»
в інформаційній війні – с. 2
Як споживати новини
та зберегти здоровий глузд – с. 2-3

Інформаційна спецоперація «Нуклеаризація».
Головна загроза для України і українців
– с. 3-4
Чи є у нас держава? Як російські інформаційні
війська налаштовують українців проти України
– с. 4

ОБІЗНАНИЙ – ОЗБРОЄНИЙ

МІЖ ПАФОСОМ І ВІДЧАЄМ. ЩО ТРЕБА ЗНАТИ, ЩОБ НЕ ПОТРАПИТИ В ІПСО

«Мене тригерить саме слово ІПСО. Дуже зручне. Особливо коли хочеться сховати якусь фігню. І зачасту до ворожих ІПСО зводять незручні теми»
(з коментарів у мережі Фейсбук).

К оли наша команда починала проводити на Тернопільщині тренінги «Ворожі ІПСО. Як виявити та протистояти?», нас навіть військові з великими зірками питали:

→ **А скажіть, що таке ІПСО?**

Зараз цю аббревіатуру знають всі. І тепер зазвичай запитують:

→ **А оце – ІПСО, чи ні?**

І справді, не маючи спеціального досвіду і доступу до розвідувальних даних, виділити інформаційну спецоперацію у сповненому емоцій інфопросторі досить складно. Але вже добре, що користувачі соцмереж, споживачі новин з телеекрану та телеграм-каналів задають таке питання. Це свідчить про більш обережний підхід до інформації і більший відсоток критичного мислення в її оцінці.

ІПСО (інформаційно-психологічна спецоперація) – це завжди витвір певних, спеціально підготовлених і заточених на даний вид діяльності підрозділів. Коли йдеться про російські ІПСО, то це – підрозділи інформаційних військ при головному управлінні розвідки рф. Там розробкою ІПСО займаються добре навчені, гарно матеріально і технічно забезпечені військовослужбовці, що мають на озброєнні ботоферми та сучасні інструменти моніторингу інфопростору та аналізу даних.

Інформаційні спецоперації мають мету, добре окреслену цільову аудиторію, специфіку й технологію проведення. Зазвичай мета конкретної спецоперації тісно пов'язана зі стратегічними цілями противника:

→ розколоти суспільство по одному чи кількох ключових розломах; наприклад, за мовою (численні мовні баталії), або соціальним статусом (багатії, які відкупляються від мобілізації та менш заможні, котрі воюють);

→ деморалізувати суспільство, посіяти страх, паніку, зневіру; наприклад, численні «лялялки» про новий наступ з півночі, передбачення супермасованих ракетних ударів тощо;

→ дискредитувати ключові групи, структури, осіб; наприклад, масштабування злочинів одиниць на всю структуру, чи перенесення провини конкретних людей на владу (яскравий приклад – масштабна ІПСО «Хто розмінував Чонгар?»).

Якщо уважно придивитись до суті інформації та форми її подачі, можна за конкретним випадком побачити загальну мету. В цьому можуть допомогти... уроки літератури. Пам'ятаєте, як ми, будучи школярами, не могли зрозуміти, навіщо вчимося визначати тему та ідею твору? Багато хто потім вважав, що ці уроки літературознавства – пережиток срср. Але – ні. Досвід показує,

що люди, які вміють аналізувати тексти, менше потрапляють під дію ІПСО. Адже форма подачі інформації це в основному – текст. Уміючи визначити його тему – про що йдеться у повідомленні, пості в соцмережі, статті, чи відео, – ми вміємо оцінити фактаж, відділити факти від емоцій. А визначивши ідею повідомлення – **НАВІЩО** воно подається – ми якраз і визначаємо мету, з якою той чи інший меседж зайшов у наш інформаційний простір.

Пересічний споживач стикається з ІПСО, як правило, вже на другому-третьому етапі її проведення. Первинного ворожого вкиду інформації ми не помічаємо. Згадайте «лялялки» з ворожими мітками буцімто для ракетних атак у перші тижні війни – класичний приклад ІПСО з метою деморалізувати суспільство. Ніхто не зауважив, звідки прийшла інформація, однак її підхопили не тільки соцмережі, а й більшість ЗМІ. Згодом хвиля пошуків міток і тих, хто їх робить, зійшла. Але й зараз не всі знають, що ці мітки розставляють зазвичай геодезичні служби.

Паралельно чи слідом за вкидом потрібної інформації відбувається нагнітання тих чи інших емоцій. Найбільш емоційно вразливими виявляються користувачі соцмереж, оскільки Фейсбук, Інстаграм, Твітер не є ЗМІ, вони є засобами масової комунікації. Як і Телеграм, оскільки багато каналів мають опцію коментування. За допомогою підставних каналів та акаунтів, куплених або створених з цією метою, інформація поширюється мережею. Термін і масштаби поширення також можуть опосередковано вказувати на ІПСО. Виглядає підозріло, коли текст зі сторінки з кількома сотнями «френдів» раптом набуває вірусного поширення й збирає тисячі лайків та репостів.

Якісно поширена інформація починає жити власним життям: на її основі люди пишуть свої пости-повідомлення, журналісти компілюють новини, знімають сюжети, знаходяться «свідки» й «очевидці». Спецоперація набуває масштабу. Інколи локальні тактичні ІПСО, розраховані на невелику аудиторію, стають оперативно-тактичними, завдяки активному інтересу суспільства до вкинутого фейка, чи вдало інтерпретованого факту. Наприклад, відео військового під-

розділу, що відмовляється воювати, вкинуте для дестабілізації конкретної ділянки фронту, поширюється українськими ЗМІ й виходить на оперативний рівень з меседжем «військові командири кидають солдат у м'ясорубку».

Врятуватись від впливу ІПСО за допомогою здорового глузду важко, оскільки вся логіка спецоперацій залишається за лаштунками, а у видимому спектрі є тільки фейки, інтерпретації та маніпуляції, що працюють на підігрів емоцій. «Ведуться» на ІПСО всі: і популярні блогери, й маститі ЗМІ, й відомі політики та військові в чинах.

Треба розуміти, що проти кожного конкретного споживача інформації в нашому інфопросторі діє величезна системна інформаційна машина ворога. Протистояти їй може лише така ж потужна українська спецслужба, обриси якої вже потроху стають помітними.

То як же вцберегтись від ворожого інформаційного впливу звичайним мешканцям Тернопільщини? Поради і прості й складні водночас:

→ уникайте надміру емоційних новин (зрозуміло, що це досить складно у нашому напруженому й тривожному інфопросторі, але самозбереження потребує зусиль);

→ обмежуйте своє перебування в соцмережах, не споживайте інформацію звідти як новини;

→ довіряйте офіційним інформаційним джерелам;

→ якщо якась інформація, що не стосується близького до вас кола людей, викликає сильні емоції, включайте «режим ігнору» – не поширюйте її, не ставте вподобайки та не коментуйте, так ви обезпечите себе від занурення в ІПСО;

→ розвивайтеся інформаційно: шукайте якісні розвідки про ворожі інформаційні операції, читайте книжки, слідкуйте за новинами у галузі інформаційного спротиву.

Українське суспільство в психологічному сенсі постійно коливається між пафосом та відчаєм. Це дві пікові точки наших емоцій сьогодні. Критично важливо навчатись не впадати з жодний з цих станів. Бо на полі бою обидва вони можуть стати причиною загибелі. А наша мета – не тільки вижити, а й перемогти на полях інформаційної війни. ✨

Публікація підготовлена в рамках суб-гранту проекту *Re:Ukraine project* за фінансової підтримки Європейського Союзу, що реалізується ГО «Інститут аналітики та адвокації». Її зміст є виключною відповідальністю суб-грантера проекту *Re:Ukraine project* ГО ВГО «Рушійна Сила» і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

ОБЕРЕЖНО, ІПСО! ЯК НЕ СТАТИ «КОРИСНИМ ІДІОТОМ» В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ВІЙНІ

«Просто раніше для «папіреживать» були серіали, а зараз наші блогери. Добре, що людина має вибір. Але погано, що робить вона його на пусту голову» (з коментаря під постом про ІПСО у Фейсбуку).

У вас є власна сторінка у соцмережі? Вітаємо вас, ви – на фронті. Вже давно інформаційний простір став полем неабияких битв.

→ Ну, і що? – скаже хтось із активних завсідників «фейсбуків», – це ж тільки інформація, вона не вбиває!

Біда в тому, що не тільки пересічні аборигени інформаційних полів, а й люди, від яких залежать долі держав, схильні недооцінювати можливості й потужності інформації. Ми стверджуємо, що анексія росією нашого Криму стала можлива лише завдяки чистому виграшу в інформаційній боротьбі за мізки місцевого населення. І ще – через трагічну й ганебну недооцінку українською владою інформаційної складової гібридної війни в цілому й російсько-української війни зокрема. Проте, справедливості ради, треба сказати, що й за кордоном до президентських виборів у США і вторгнення російських полчищ в Україну не вірно оцінювали зусилля рф саме у сфері ІПСО. Чого тільки вартують нещодавні камінгаути найбільших розвідок світу – американської та британської, які зізнались, що повелись на міф про «другу армію світу» й недооцінили вільнолюбивий бойовничий дух українців.

→ Ну, це все великі ігри світових розвідок, – знову махне рукою завсідник «фейсбуків», – ми – маленькі пішачки, наша роль у цих іграх зводиться до нуля.

Це – правда. Одна людина, навіть наділена великою владою і повноваженнями, не може впоратись з ІПСО супротивника. Вплинути – може, збити хвилю – теж. А от нейтралізувати зовсім ворожий вплив – ні. Чому? От тут і вступаємо ми – рядові інформаційного фронту – користувачі й завсідники соцмереж. Наша перевага в кількості. Це той варіант, коли гуртом і батька добре бити. Питання в тому тільки, чийого батька ми б'ємо: свого, чи запаребрікового. Якщо ми б'ємо чужого, ворожого – то ми молодці. Якщо ж свого – то стаємо тими, кого називають «корисними ідіотами».

В інформаційне поле противника ІПСО підкрадається непомітно. Якийсь абсолютно лівий акаунт підкидає яскраву за подачею інформацію, що несе в собі ворожий меседж-чіп. Це може бути пост у мережі, невеличка стаття на непримітному інтернет-ресурсі, відео в Тік-Току. Такі повідомлення створюють співробітники спеціального підрозділу інформаційних військ росії. Потім до розгону цієї інформації долучаються спеціально створені ботоферми – автоматизовані мережі неживих акаунтів, сторінок, ботів, які починають з шаленою швидкістю поширювати тексти, відео з меседжем-чіпом. Коли під повідомленнями з'являються коментарі, туди заходять інтернет-тролі – спеціально найняті й підготовлені агенти, задача яких – спровокувати масштабні обговорення. Навіщо? З трьома цілями:

→ по-перше, щоб публікація не сходила з екранів (коментарі, перегляди, реакції піднімають повідомлення в мережах і видають його більшій кількості користувачів, ось чому відомі блогери на Ютубі просять тиснути на «дзвіночок»);

→ по-друге, активність читачів/глядачів привертає увагу великих ЗМІ чи блогерів з істотними аудиторіями, вони підхоплюють меседж і вивозять його, наче паровози, в офіційне інформаційне поле, легітимізуючи чіп-меседж;

→ по-третє, активність споживачів дає інформації друге життя, тобто ворожий чіп-меседж потрапляє вже у породжені самими користувачами мереж тексти, відео, меми, приколи, і блискавично поширюючись, осідає на мізках громадян, перетворюючись на наратив – часточку картини світу людини.

Оцих коментаторів, дописувачів, критиків, що гуртуються навколо ворожого наратива, даючи йому друге, а інколи й третє, й четверте життя, називають «корисними ідіотами».

«Корисний ідіот» – це не псевдо агента російських спецслужб. Це – принизлива назва безвідповідальних завсідників соцмереж, які дуже люблять виступати в ролі експертів з усього. Вони «знаються» на медицині під час пандемії, на філології та соціології у мовних та демографічних питаннях, потім перетворюються в експертів з права та юриспруденції, і врешті стають військовими аналітиками і можуть вам показати «звідки готувався наступ». Смішно? Мабуть...

Якби не один цікавий момент в механізмі мережі Інтернет. Бачте, цьому механізму глибоко по цимбалах, який ви написали коментар під повідомленням – схвальний, чи критичний, який поставили «смайлик» – гнівний, чи задоволений. Механізм все це рахує як інтерес аудиторії, і піднімає повідомлення у видачі на екрані споживачів. Упс! Виходить, що будь-яка ваша реакція – то все на руку ворогу, якщо така реакція – не ігнор. І вже трошки не смішно.

Коли ми блискавично відгукуємось постом, чи коментарем, жартом чи анекдотом на тему, яка дуже нас зачіпає (тригерить, як зараз модно казати), ми часто потрапляємо у пастку ворожого ІПСО й стаємо «корисними ідіотами». Складність в тому, що на інформаційному фронті немає чіткої лінії розмежування, тут визначити, хто свій, хто ворог, іноді дуже складно. Адже в мережах живуть не люди, а «цифрові особистості». Кожен з нас може створювати будь-який віртуальний образ, тоді, як в реалі ми такі, які є.

Щоб не стати «корисним ідіотом» і не влупити бува «власного батька», потрібно пам'ятати всього кілька простих речей:

→ Коли пишете коментар, ви не обов'язково сперечаетесь з людиною, там, по той бік екрану може сидіти будь-хто, навіть автомат, який тупо розсилає повідомлення.

→ Перед вами на екрані – картинка і букви. Саме так і потрібно їх сприймати. Картинки і букви – це не про емоції. Все, що викликає ваші емоції – маніпуляція. Прості люди не тягнуть емоції з вас, вони діляться своїми. Відчуйте різницю!

→ Найкращим інструментом у боротьбі з ворожими ІПСО є повний ігнор у віртуалі й прості та ефективні дії в реалі.

Верифіковані акаунти, живі сторінки, наповнені авторськими текстами й фотографіями, особисте реальне знайомство – це те, що рятує нас від перспективи стати «корисним ідіотом» і зіграти в інформаційному бою на боці ворога. Не нехуйте простими правилами безпеки! ✨

УСВІДОМЛЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ

ЯК СПОЖИВАТИ НОВИНИ ТА ЗБЕРЕГТИ ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД

З часу початку повномасштабного вторгнення українське суспільство живе новинами. І останнім часом все більше людей скаржиться на певне їх передозування. Що з цим робити, якщо для внутрішньої безпеки і комфорту нам все одно потрібно знати, що відбувається на фронті, в тилу та за кордоном?

Перш за все, давайте розберемось, що таке новини і з чим їх їдять (в тому сенсі, як їх правильно читати, щоб не стати жертвою ворожих інформаційно-психологічних спецоперацій – ІПСО).

Новиною є оперативне інформаційне повідомлення, що містить актуальну інформацію з певної сфери життя суспільства чи окремих його груп. Це окремий інформаційний жанр, який характеризує стислий формат та своєчасна подача. У журналістів стосовно своєчасності є таке жартівливе поняття, яке називається «фітіль». Воно означає першість ЗМІ у подачі гарячої новини.

Не дивлячись на перегони масмедіа у поданні новин, вимоги до інформації у них жорсткі:

- вона має бути достовірною, точною,
- сумнівні деталі повинні підтверджуватися незалежними джерелами.

Це теоретично. На практиці ж тексти новин пишуть люди – журналісти, блогери, користувачі соцмереж – безпосередні учасники подій. Жоден з них не обезпечений від помилок.

Редактори ЗМІ, приймаючи рішення, яку новину поставити на сайт, подати на екран, чи надрукувати у газеті, обирають з різноманіття подій ті, які вони вважають доречними, цікавими для аудиторії, відповідають актуальним трендам, чи запитам суспільства.

Ті ж події, що становлять менший інтерес, – ігноруються. Так конкретні люди власною волею визначають,

яка інформація для нас важливіша за іншу. Ми – читачі/глядачі – підсвідомо сприймаємо послідовність пріоритетів, встановлену ЗМІ, як свою власну. Так медіа можуть керувати нашою увагою і маніпулювати нашою думкою.

Як вберегтися? Переглядаючи новини, чи читаючи їх, потрібно задавати собі питання:

- Як це стосується мене особисто?
- Чи дійсно це важлива інформація?
- Чому вона важлива, в чому її користь?

Споживаючи новини, важливо вміти відділяти факти від емоцій, дійсні події від припущень і побажань, власне новину від оціночних суджень автора тексту. При цьому важливо розуміти, що новини – це повідомлення про те, що відбулось, або відбувається в реальності. Наміри політиків, заяви про майбутні події та кроки – це не новини.

Наприклад, заяви окремих друзінь до України політиків про наміри передати ЗСУ літаки F16 – на жаль, не є новинами. І їх не потрібно сприймати як такі. ▶

Важливою ознакою професійної придатності журналістів є вміння відділяти факти від намірів і заяв і утримуватись від власних оціночних суджень при подачі тої чи іншої новини. А показником рівня майстерності – вміння і громадянська мужність подавати факти, не приховуючи, незалежно від того, кому вони вигідні.

Що є фактом? Ним можуть бути певні події, числа, дати, імена. Тобто все, що можна реально поррахувати, побачити, виміряти. Факти можна брати з різних джерел:

- спостерігати на власні очі (репортажі з місць подій);
- інформаційних дайджестів органів влади, установ, служб;
- архівних документів;
- досліджень наукових установ та соціологічних інститутів;
- статистичних даних;
- пошукових систем;
- свідчень людей – свідків чи безпосередніх учасників подій.

Головна ознака якісної новини – об'єктивність. Така новина не дає оцінки подіям, ні до чого не спонукає читача/глядача. Вона просто інформує, дозволяючи споживачеві самому робити висновки.

Як відрізнити новину?

- Вона відповідає на питання: хто? що? коли? де?
- На запитання як? чому? навіщо? відповідає оціночне судження журналіста.

Ось ще кілька підказок, які допоможуть вам відрізнити новину від інформаційного шуму і сміття:

- факт існує незалежно від нашого бажання, незважаючи на наше ставлення до нього, думка ж – завжди суб'єктивна;
- факт – це реальність, а думка, щоб стати реальністю, мусить спиратись на факти;

→ у думок завжди є автор, факт існує незалежно від того, розкажуть про нього, чи ні.

Треба розуміти, що ЗМІ дуже рідко бувають першоджерелами фактів. Найчастіше це – заяви, офіційні документи, брифінги, дослідження, прес-конференції тощо.

Інформаційні агенції тільки акумулюють інформацію з першоджерел, але навіть на цьому рівні вона вже набуває певного забарвлення і може бути упередженою. Адже агентства мають не тільки джерела інформування, а й джерела фінансування – приватні, або державні.

Але споживач на цьому рівні інформації ще не має. Вона виходить в ефір через «ретранслятори»: телеканали, інтернет-видання, газети, офіційні сторінки у соцмережах, – після того, як її профільтрують, доповнять судженнями, висновками, емоціями і видадуть в інформаційний простір.

Офіційні ретранслятори новин несуть відповідальність за їх достовірність. Як ви розумієте, соцмережі не

є джерелом масової інформації і відповідальності за недостовірно подані новини в них ніхто не несе.

Що таке фактчекінг і як перевіряти новини на достовірність?

Фактчекінг – перевірка фактів на їх достовірність – нині модне слово. Нам траплялося багато порад, як убезпечити себе від ІПСО, що містили фактчекінг як головну міру безпеки. Однак, далеко не завжди споживачі новини мають таку змогу. Навіть найбільш просунуті знавці подій споживають новини з надійних на їх думку джерел без перевірки. Такі джерела – сайти, канали, сторінки – часто називають «білими».

Чим більш неупереджено джерело подає новини, тим надійнішим воно є. Тому, просто уважно відслідковуючи оціночні судження журналістів, можна скласти власний рейтинг надійності ваших джерел.

Корисно також прослідкувати, як одну й ту ж новину подають різні джерела. Чим більше ЗМІ подають новину однаково – тим вища її достовірність.

Звертайте увагу на посилання. ЗМІ, що подають новини без посилання на першоджерело, підпадають під сумнів.

Перевіряти репутацію медіа – корисна звичка. Тут можуть допомогти рейтинги, особиста репутація працівників.

Журналіст – професія публічна, анонімний ресурс чи невідомий нікому за межами соціальної мережі «популярний блогер» не варті вашої уваги і вашого часу.

Всі ми прагнемо отримувати якісні й достовірні новини, особливо в умовах, коли на нашому інформаційному полі є такий підступний гравець, як російські спецслужби. Проте, треба розуміти, що, у випадку новин, якісні – зовсім не означає хороші, комфортні, такі, що відповідають нашим очікуванням. Головна задача новин – не заспокоювати, чи тішити, а бути правдою. ✨

ІНФОРМАЦІЙНА СПЕЦОПЕРАЦІЯ

ІНФОРМАЦІЙНА СПЕЦОПЕРАЦІЯ «НУКЛЕАРИЗАЦІЯ». ГОЛОВНА ЗАГРОЗА ДЛЯ УКРАЇНИ І УКРАЇНЦІВ

«Єдність – наша головна зброя»
(Валерій Залужний).

Генерал Залужний командує на фронті всім: всіма Хаймарсами, Абрамсами і Мардерами. Однак, головною зброєю українців у цій найбільшій континентальній війні сторіччя він вважає не танки, літаки, чи ракети, а річ абсолютно нематеріальну – нашу єдність.

Очевидно, ворог теж знає ціну цій нематеріальній зброї і намагається знищити її у першу чергу.

Як можна знищити те, що не можна підірвати? Зброя для таких цілей існує. Вона називається ІПСО – інформаційно-психологічні спецоперації. Саме за їх допомогою ворожі інформаційні війська, що підпорядковуються Головному розвідувальному управлінню зс рф, знищують нашу головну перевагу – єдність. Як? Ми вам розповімо.

Операції по розвалу структур – давня практика силовиків. Нам колись розповідали ветерани СБУ, що на їх професійному сленгу такі операції називали «Селекція». Технологія «Селекції» не дуже складна. Спочатку у середовище, яке потрібно роз-

валити, засилається агентура, яка має розвідати так звані ключові розломи: хто в структурі з ким не згоден, хто з ким свариться, хто кому заздрить тощо. Далі у ці розломи починають підкидати інформацію так, щоб поглибити їх, зробити окремих людей чи групи непримиренними ворогами. Насамкінець, спецагентура провокує конфлікт між вже «підігритими» сторонами. І – все, структура розвалена. Можна добивати уламки.

За такою ж технологією, тільки у набагато більших масштабах російські ІПСО намагаються знищити нашу єдність. Але в планах ворожих спецслужб вже не селекція, а нуклеаризація, мета якої – максимально розпорозити українське суспільство, створивши для кожної людини атмосферу виключної самотності.

Як вони це роблять? За тією ж технологією. Тільки інформаційним спецпідрозділам немає потреби засилати агентуру в наші міста і села, щоб розвідати, по яких розломах нас можна поділити. Для цього достатньо розмістити своїх агентів у наших соцмережах, і цілком патріотичні завсідники Інстаграму й Фейсбуку самі розкажуть, де у нас

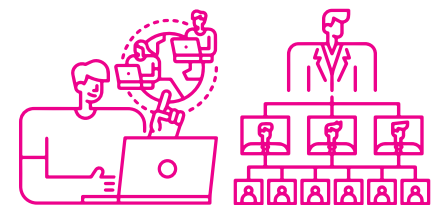
негарзд, хто з ким не згоден, а кого взагалі потрібно знищити.

Тисячі мережових ноунеймів з патріотичними аватарками і жовто-блакитними прапорами на обкладинках ретельно моніторять наш інформаційний простір, вишукуючи кожну шпаринку незгод та негарздів. Вони спеціально купували перед вторгненням ці акаунти. Наприклад, вартість персональної сторінки на Фейсбуці з аудиторією в кількості френдів коштувала у 2022 році 5 тис. грн. Тому у цих акаунтів людські обличчя й імена. Багато сторінок було створено перед самою навалою. Там замість імен – нікнейми типу ТаняТаня, Сонечко, ПатріотЮА. На цих сторінках немає особистої інформації, приватних фото. Вони використовуються для створення масових переглядів, лайків та репостів для повідомлень-вкідів на потрібну для ІПСО тему.

Які ж розломи вишукує ворог, щоб розколювати моноліт нашого суспільства?

Перш за все – це розломи між соціальними групами, наприклад:

- між симпатиками чинного Президента (або, як їх назвала ворожа спецслужба, а політичні супротивники підхо-

пили – «зелеботами») і прихильниками екс-президента («порохоботами» – **теж термін, закинтий ворогом**);

- між людьми, що виїхали за кордон і тими, хто залишився вдома;
- між фронтом і тилом;
- між політичним і військовим керівництвом;
- між владою і армією;
- між мешканцями сходу й заходу.

Так, відмінностей у нас багато. Ми розмовляємо поки що не тільки державною мовою, маємо різні політичні уподобання, обурюємось недосконалістю наших чиновників і проблемами обранців у Раді. І це – цілком нормально. Це і є демократія. Ненормальним є тільки невміння, чи небажання слухати, чути, вміщати в серці людей з іншими переконаннями, досвідом війни, долею та уподобаннями. І саме таку ненормальність провокують ворожі спецслужби, то розповідаючи про наявні й вигадані конфлікти у вищих ешелонах влади, то провокуючи мовні сварки у соцмережах, то намагаючись налаштувати фронтовиків проти людей в тилу. // Дивіться продовження на стор. 4

Дивіться початок на стор. 3 Ворогу вигідно будь-яке розділення, будь-який конфлікт. Адже це послаблює нашу єдність, знищує нашу головну зброю.

То що? – скаже обурений читач, – тепер і критикувати нікого не можна? І про зловживання не писати? І проблеми й нариви системи не сколупувати?

Так, не критикувати, не писати і не сколупувати, якщо ви розумієте, що справа далі емоцій у соцмережах не піде. Написати щось у Фейсбуці і вдоволено спостерігати, як зростає кількість лайків, – легко. Набагато складніше зробити щось в реалі, – хай навіть дуже маленьке й на перший погляд несуттєве. Наприклад, зв'язатися з командуванням

частини і з'ясувати їх поточні потреби, чи допомогти надійним волонерам, замість писати «наші сонечка голі-босі-голодні». Перед репостом надміру емоційного тексту, перед тим, як поширити неперевірену, а надто ж тригерну інформацію, варто запитати себе:

→ Навіщо я це роблю? Яка з цього користь, окрім віртуального конфлікту?

Військові кажуть, що за весь час війни вони не втратили жодної установки Хай-марс. Бачите, які молодці – наші хлопці й дівчата із Сил Оборони України! Нам тут, в тилу, на нашій Тернопільщині, теж потрібно шукати важелі й інструменти, щоб вирішувати проблеми і конфлікти, не даючи ворогу змоги порушити нашу єдність. ✨

ЧИ Є У НАС ДЕРЖАВА? ЯК РОСІЙСЬКІ ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙСЬКА НАЛАШТОВУЮТЬ УКРАЇНЦІВ ПРОТИ УКРАЇНИ

«Ми тепер маємо третій – останній – шанс побудувати правову державу. 24 лютого 2022 року відкрилось вікно можливостей, і воно закривається. І можете написати, що я розганяю «зрадоньку»» (Данило Яневський у програмі «Альфа і омега»).

Хто б там що не казав, а український народ – мудрий. Ми – нащадки великих князів і козаків-характерників – маємо тонку чутливість до інформаційного поля. Мабуть, саме тому нам зараз так тривожно, не дивлячись на звільнення територій, надходження якісної зброї і настроїв воїнів на перемогу. Ми на рівні колективної підсвідомості нації відчуваємо: у нас є істотні перемоги на фронті, багато звияжних волонтерських здобутків в царині допомоги Силам Оборони, а от в решті галузей життя суспільства ми відстаємо. Є побоювання за інші фронти: економічний, політичний, культурний, освітній. Особливе занепокоєння викликає судочинство, яке постійно ставить нас перед безсилою думкою, що з цим нічого не вдієш.

Звідки такі невтішні настрої? Тут, на наш погляд, причини поділяються у пропорції 50 на 50. Перша половина – це результат гарної поінформованості суспільства у таких питаннях, як:

- корупційні скандали у вищих ешелонах влади;
- визнання державними інституціями кадрового голоду критичного рівня;
- звільнення голів адміністрацій і порушення проти деяких з них кримінальних справ;
- розкрадання волонтерської та гуманітарної допомоги;
- затримання численних посібників рф, а то й агентів російських спецслужб у владних та чиновницьких кабінетах.

Натомість, є відчутний інформаційний голод стосовно змін у суспільстві на краще. Такий стан справ в інформуванні породжує негативні емоції й очікування людей, що згодом може втілитися у таку небезпечну річ, як суспільна апатія, й згубно вплинути на майбутнє.

Ще половина провини за подібні настрої суспільства лежить на російських інформаційних військах (які, до речі, підпорядковуються гру рф) та стратегічній інформаційно-психологічній спецоперації під умовною назвою «Україна – недодержава».

Інформаційно-психологічна спецоперація (ІПСО) проти України як держави, здатної на самостійність, ведеться російською федерацією чи не з перших років нашої незалежності. Ця колосальна за масштабом та обсягом, дуже розгалужена спецоперація проходить не тільки в нашому інформаційному полі, вона спрямована й на інші країни, особливо – країни-партнери. Головна мета цієї ІПСО: переконати аудиторію, що Україна не може існувати самостійно, бо:

- українці не спроможні вибрати нормальну владу, а можуть обирати тільки тих, хто «роздає гречку»;
- українська влада – це суцільні крадіжки та корупціонери;
- українські можновладці – це заручники тінювих корупційних схем, поза якими вони не можуть існувати;
- всі українські політики – продажні, у владу в Україні йде тільки той, хто хоче «дорватися до корита»;
- «де два українці – там три гетьмани».

І так далі, й тому подібне. Ці меседжі-чіпи так давно й довго насаджуються в мізки нашої й закордонних аудиторій, що стали не тільки вагомою частиною картини світу багатьох людей, але й спотворили реальність настільки, що іноземні розвідки на початку російського вторгнення давали нам два тижні на існування. А самі українці, попри річний досвід повномасштабної війни – ні-ні – та й запідозрять владу у зраді.

Однак ми вижили! І перемагаємо, звільняючи свої території кілометр за кілометром. Наша армія – як інструмент держави – зуміла побороти внутрішні проблеми, побоювання перед «другою армією світу» (це ми зараз знаємо ціну цьому міфу, а 24.02 цього ще ніхто не знав), нестачу сучасної техніки і боєприпасів. І в сприйнятті людьми армія перетворилася на військо героїв, мужніх і самовідданих воїнів, що заслуговують на шану й подяку суспільства. Це – той випадок, коли жорстка реальність поборолася російський наратив, що так довго і ретельно насаджувався.

Тепер настала черга інших наративів, що стосуються української влади. Перед керівництвом держави стоїть безпрецедентне завдання: довести українському народу й міжнародній спільноті, що Україна як суб'єкт геополітики здатна не тільки гідно репрезентуватися на міжнародній арені, а й на глибокі перетворення всередині.

Чи вигідні ворогу ці перетворення? Безумовно, ні. Ворожі спецслужби тільки посилюватимуть свій вплив, підкидаючи в наш інформаційний простір все більше й більше меседжів про неспроможність нашої влади змінюватись. Вони намагатимуться розколоти суспільство, підбурюватимуть людей до стихійних бунтів проти влади, посилюватимуть незадоволення діями політиків та чиновників. І, на жаль, часто в основу таких інформаційних атак будуть покладені реальні факти корупції, крадіжства та зради окремих можновладців. Чи можемо ми не реагувати на ці повідомлення? Безумовно, ні. Виведені зі стану рівноваги, люди підхоплюють такі меседжі, як гарячі пиріжки. Обурення, гнів, злість ширяться соцмережами зі швидкістю пожежі. І коментатори, дописувачі й поширювачі подібної інформації часто навіть не задумуються, кому і в чому вони допомагають.

Як же відрізнити, чи є інформація, яку ти читаєш, на яку реагуєш, ІПСО? Є досить проста діагностична схема з трьох кроків, яка може допомогти.

Крок 1. Споживаючи інформацію, слідкуємо, чи викликає вона сильні емоції. Якщо ні – все гаразд, ви не в ІПСО.

Крок 2. Якщо на перше питання відповідь – так, визначаємося: чи стосується ця інформація знайомих, рідних, друзів (тобто вашого кола спілкування). Якщо відповідь – так, все гаразд, це нормальна емоційна реакція.

Крок 3. Якщо відповідь на друге питання – ні, тобто ваші сильні емоції не стосуються повідомлень про ваших близьких, – будьте обережні, вірогідніше всього ви стаєте вразливим до ІПСО, бо емоції відключають ваше критичне мислення.

Що робити, коли ти в ІПСО «Україна – недодержава»? По-перше, зрозуміти, що обурення діями влади – не є інструментом для її виправлення. Емоції ситуацію не врятовують. Тому варто зусиллям волі перейти з емоційної площини в раціональну. Ми зазвичай робимо це так. Беремо аркуш паперу, ділимо його навпіл, і в одну колонку пишемо проблему, яка викликала наші емоції. Пишемо по пунктах, докладно. В другу колонку записуємо ті конкретні заходи, які ми реально можемо зробити, аби покращити ситуацію. Спочатку пишемо все, що хочемо, а потім викреслюємо те, що нам не під силу. Як правило, залишається кілька пунктів. І серед них точно є такий: «допомогти бригаді (батальйону, підрозділу)». І це – правильний пункт, адже головна умова, при якій Україна може відбутись, як самостійна держава, – це перемога над ворогом. Наступна умова – це готовність кожного громадянина вкладати у свою державу, а не очікувати, що вона йому дасть. А вкладати ми вміємо, адже історія не знає прикладів, коли якийсь народ так підіймав, годував, одягав, оснащував свою армію, як українці. Якщо ми можемо власноруч збудувати армію, значить зможемо й державу збудувати таку, як нам треба. ✨